

Anni Blomqvists korrespondens med Kaj Dahl

I Väl hemkommen från en modeuppvisning i Leningrad i april 1975, där Kaj Dahl visat upp Turo Oy:s herrkostymer, åkte han till Åland för att fotografera och intervjuar skärgårdsbor för sin kommande Ålandsbok.

TEXT: HÅKAN EKLUND

På Åland besökte han bland annat Oskar Holmström (Kökar), Edvard Jansson (Föglö), Rafael Bergendahl (Jomalön, Geta) – gjorde en tur ut till Signilskär och avslutade Ålandsturnén hemma hos Anni Blomqvist onsdagen den 7 maj 1975. Innan detta möte hade han fört en viss korrespondens med Blomqvist.

I KAPITLET "På Simskäla" i boken "I Ålands övärld" (1976) inleder Kaj Dahl mötet med den då mycket kända författarinnan så här:

"Jag träffar henne på Simskäla norr om socknens huvudö Vårdö. Ön är ganska utsatt, det kan vara svårt att komma dit och därifrån med små båtar i hårt väder. Men den är rätt stor. Varifrån dess namn kommer vet ingen, men om dess historia kan Anni Blomqvist, som håller på med en bok om den, berätta mycket."

Hon jobbade då med boken om *Simskäla*, i samarbete med Stig Jaatinen. Boken kom ut 1977.

I EFTERLÄMNADE papper hittas några brev och brevkort från Anni Blomqvist, som tyder på att Kaj Dahl ännu inte kände sig trygg med sitt skrivande, han var trots allt en fotograf – och hade ursprungligen inte tänkt skriva skärgårdsböckerna själv.

Boken "I Nyländsk skärgård" (1975) skulle ju göras i samarbete med journalisten Calle Hård, som sen inte hade tid – men en del material hade han ju samlat in som sen inlemmats i boken.

Under försommaren 1974 hade Kaj Dahl skickat bilder till Anni Blomqvist som han tagit tidigare under våren och i november samma år har han i brev frågat om hon kunde tänka sig att skriva förord och bildtexter (!) till Ålandsboken. Hennes svar återges nedan.

Att förlaget (Holger Schildts) ändå inte såg till att boken försågs med daterat förord, är aningen märkligt. Likadant var det ju med Nylandsboken, något som vissa recensenter nogsamt hade påpekat. Men av svaret från Anni Blomqvist att döma, hade Kaj Dahl åtminstone gjort ett försök.

Simskäla 25/6 -74

*Fotograf Kaj Dahl
Helsingfors*

Tack för vänligheten att sända bilderna som vart så bra med vägsken i strandstenarna och "Anni Blomqvist" med fjärden som bakgrund. Stort värde sätter jag på bilden tillsammans med Bengt. Den av postföraren med mjölksläpet ger jag till honom och tackar på hans vägnar.

Jag tror att Ni är för sent ute för att göra en riktig bild eller bok med fotografier av tider som varit. Åtminstone finns det ganska litet kvar som kan belysa livsföringen allt igenom. Sune Johnsson i Sverige hann med det när det gällde den svenska bonden och genom att under ett helt år följa med människornas vardag i den by han lyckades hitta på. Här på Åland har vi nog alltid varit kvicka med att prova nya metoder i både arbete och livsföring.

*Med bästa hälsning,
Anni Blomqvist*

► Ovan: Brev till Kaj Dahl från Anni Blomqvist. Reprofoto: Håkan Eklund. Nedan: Postiljonen Ture Andersson med moped och mjölk-kärra, en bild som Anni Blomqvist gillade. Foto: Kaj Dahl. (Reprofotograferad av Håkan Eklund, ur Marina Rosenius-Dahls bildarkiv).

Simskäla den 27/11 1974

Kära Kaj Dahl

Läste igår i H-bladet att Du fått ett stipendium, och samtidigt erinrade jag mig brevet skrivet den 11 i denna månad, men en önskan om min medverkan med bildtexter eller "kanske förord i boken", alltså en planerad bok med åländska bilder. Jag får många brev med olika önskningar, och försöker i mån av möjlighet och kunskande ge mitt bidrag också om jag sitter fast i både mycket arbete och ohälsa. Det gläder mig att människor tror mig om att kunna också det jag inte kan, som nu med Din önskan, då jag inte tror mig ha det konstnärliga kunskande som jag tror det fördras för att få en rätt och talande text på en bild.

För att skriva ett förord som skall "göra sig", är jag knappast den rätta personen. Jag tror det borde vara någon med erkänt goda meriter som t.ex. professor Matts Dreijer eller Valdemar Nyman, men Nyman är sjuk, mycket dålig t.o.m. och har mycket kvar som han gärna önskade sig få utträttat. I alla fall så är det två personer som jag ser upp till med stor beundran.

Jag gratulerar hjärtligt till stipendiet. Kommer du hitåt får vi väl talas vid om saken, och om ingen annan gör sig tid så lovar jag min medverkan i den mån jag kan det.

Framgång och hälsning

Anni Blomqvist

Simskäla den 11 juli 1976

Käre Kaj Dahl!

Genast jag läste i tidningarna att "I Ålands övärld" hade kommit ut, ringde jag till bokhandeln och fick hem den. Och nu, äntligen, vill jag säga dig att du har gjort en fin bok, som jag önskar stor spridning. Jag har glatt mig mycket åt den fina och uppskattande kritiken. Ålandstidningen har tagit för vana att sätta in små "blänkare", så vi kan också få se andra tidningars syn på din bok.

Det är det, att boken råkade komma ut samtidigt med Ulla Lenas "Kökar", vilket till en början kan bromsa försäljningen, eftersom sådana böcker ju är allt för dyra för allmänheten, om det nu inte ligger ett levande intresse bakom bokförvärven, så som det varit för mig, att det gällt att räkna noga vad annat man kunnat undvara, men när det inte är någon egentlig "säsongbok", så har den tiden framför sig.

God framgång i fortsättningen. Här går livet med en "hiskelig fart". Tidningsfolk och semesterfirare kommer och går om varandra i en ständig ström, och det är ganska tröttsamt att var "Anni Blomqvist", eftersom hälsan inte alltid vill räcka till, men jag försöker ställa upp så långt jag orkar och önskar få ha kvar den spontana glädjen som kommer till mig i så rikt mått att det kunde räcka åt många. Bengt får semester den 15 juli vilket är ovanligt för hans del och i hans yrke denna årstid.

Med hj. Hälsning, Anni Blomqvist

Simskäla den 29 mars 1988

Käre Kaj Dahl!

Det har dröjt länge innan jag lät höra av mig, men mycken ohälsa och trötthet får jag lägga fram som orsak och ursäkt. Igår kom pensionärstidningen God Tid, där jag i mitt brev från havsbandet, ger min syn på Din bok, "I skärgårdshavet". Jag är ju ingen "förstå-mig-på" som kan komma med en riktig och godtagbar kritik, men jag ger min ärliga syn på boken, och jag vill hoppas och önskar att den mig förutan har haft framgång, kanhända är utsäld.

Det är ju så egendomligt att endel böcker kommer så att säga snabb i ropet, då däremot andra kan förbli som osynliga, eller oupptäckta, allt beroende på hur "vinden blåser" så massmedierna får tag i det. Jag kan bara tänka på "Maja-böckerna" som ännu efter tjugo år fortfarande kommer ut i nya upplagor på finska, och att böcker som jag därefter har skrivit kommer ut, eller har fått så att säga, fått åka på samma våg, om också inte med samma väldiga fart.

Jag kan tycka att bilder i färg skulle ha givit ljus över bilderna som i svart-vitt blir att verka dystrare än de är i verkligheten, men förstärker att det är en stor kostnadsfråga som bara kunde säkras med garanterat stora upplagor.

Jag önskar framgång med nya idéer och projekt, och sänder mitt varma tack för boken, samt de hjärtligaste hälsningar.

Anni Blomqvist.

Ur tidningen "God Tid", 22 mars 1988

Anni Blomqvist

Brev från mitt havsband

Jag börjar med att tacka God Tids nya chefredaktör för hälsningen jag fick med årets första nummer och

önskar henne allt gått på redaktörsstolen. Själv har jag börjat komma igång efter en besvärlig influensa även om farten är dålig och jag ibland tvingas ta igen mig en stund på kökssoffan som jag prisar för att den finns där den står.

Att sitta vid sydsidans köksfönster är annars en kär plats som ger utblick över min lilla värld som innesluter vägen som ligger ett stenkast ifrån bron som förenar de två tvillingöarna med det gemensamma namnet Simskäla, den nu isbelagda viken och den ännu öppna fjärden som ligger ytterom sörjbandet som hör till. Så är det de skogsklädda bergen, och allra närmast den ljusmålade bastun som kan sägas stå i sjöskvalpet och som hann placera sig dit förrän alla slag av förbud måste tillgripas för att inte varje strandremsa skulle gå förlorad.

Att kunna se så mycket är minsann inte litet, i synnerhet om jag betänker hur många människor det finns som knappast har något av levande natur i blickfånget. Det som förfular min utsikt är massor av stolpar och ledningar som korsar och kryssar om varandra. Då vårt byggande började hade ännu inte den nya tiden kommit, fränsett några telefontrådar som var upphakade i träden som det bäst passade sig. Vägen och bron som byggdes i början av 60-talet svepte med sig den underbara vyn som inloppet till Strömmen var, men vi människor måste i dag som är acceptera att utvecklingen måste förgräpa sig på naturen, och utvecklingen har också förhjälat skärgårdsborna till bättre levnadsvillkor.

Fränsett bilarna som rör sig på vägen och som denna årstid inte är så många så är det inte så mycket som rör sig. Mina närmaste grannar som saknar bilväg kan jag se ibland, om jag har tur, och det gläder mig mycket.

Denna årstid är fågellivet fattigt. En skatfamilj som har sitt stora bo i i hänggen framför kökets östfönster skall jag visst inte förakta, men en dag uppvaktades jag av fågellroets majestäet, en kungsörn som kom glidande på så låg höjd, och så nära att jag tydligt kunde se den vita teckningen under den vinge som var närmast i synfältet. Det var länge sen jag såg en kungsörn och då på så hög höjd att jag inte kände mig gripen av samma mäktighet som den jag nu upplevde.

Väderleken som är ett allas samtalsämne, faller sällan alla i smaken, allra minst dem som är rörliga och som i god tid började drömma om vinterns alla möjligheter för ett friskt uteliv. Regn och stormar har varit utmärkande för hösten och den tid av vintern som nu är förhuden. Visst är att det har varit mörkt och dystert, men jämfört med i fjol då det var köld och snö i sådana

mängder att det var snudd på jämförelse med krigsvintern, så har vi ju anledning att vara nöjda med vädret sådant det har varit och i stället drömma om en sommar med sol och värme.

Vid sidan av väderleken har den nya psalmboken varit ett samtalsämne av stort mått. Redan talet om att vi skulle få en ny psalmbok kändes besvärligt för mig som känt psalmboken som den käraste boken, boken som givit mig tröst och styrka då livet varit svårt, och som gör så fortfarande. Då en ny psalmbok kom på tal tröstade jag mig med att jag ju har kvar min gamla psalmbok. Och väl är det. Den nya psalmboken är nog bra på sitt vis, men svår att genast bli vän med för den som är gammal, som kunnat så mycket och älskat så mycket som nu är omarbetat så det verkar främmande och känns sårande. Att många gamla psalmer tagits bort för att ge plats åt det nya är en självklar sak, men att så många så kallade älskingspsalmer omarbetats nära nog till oigenkännlighet ser jag som något av ett helgerån. Att inte vilja erkänna det nya är att vara konservativ, eller gammalmodig, men så är det, och har väl alltid varit att det vi inte genast är villiga att godta så närmar vi oss småningom och ser det slutligen som riktigt och självklart. Det är att hoppas att denna psalmbok blir de ungas psalmbok. Att den kan bli en ledtråd för en allmänare väg till kyrkan.

Småningom har jag kommit igång med läsandet av julböckerna, men jag har varit mycket trött och känner mig ligga efter med mycket, också då det gäller annat än läsning.

Långt före jul kom boken "I skärgårdshavet", en bok huvudsakligen i bilder men också i text av fotografen-författaren Kaj Dahl, och utgiven av förlagsbolaget Frederika. Det kan sägas att Kaj Dahl har tagit skärgården till sitt hjärta. Tidigare har han givit ut samma typ av böcker om Nylands och Ålands skärgårdar. Och nu är alltså Aboland i turen. Kaj Dahls böcker ger vid första anblicken ett tungt och dystert intryck, men är viktiga dokument när det gäller den skärgård som varit och som håller på att försvinna. Med tanke på det stora intresse som nu finns för skärgården så hoppas jag att "I skärgårdshavet" är föremål för stor uppmärksamhet och uppskattning.

Som avslutning på brevet sänder jag de varmaste hälsningar till kända och okända vänner.

Anni Blomqvist